

MORGENDIENST

zondag 11 november 2018, 25^e zondag na Pinksteren
Evangelisch-Lutherse Kerk, Winschoten
voorganger: ds. Marien Grashoff

Welkom & mededelingen

DIENST VAN VOORBEREIDING

Bemoediging

In de naam van de Vader,
de Zoon en de heilige Geest.
AMEN.

Onze hulp in de Naam van de HEER
DIE HEMEL EN AARDE GEMAAKT HEEFT.

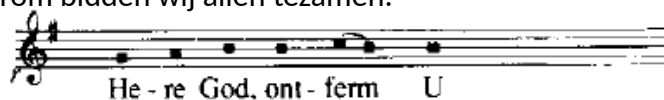
Heer, vergeef ons al wat wij misdeden
EN LAAT ONS WEER IN VREDE LEVEN.
Amen.

Intochtslied : *Psalm 126: 1, 2*

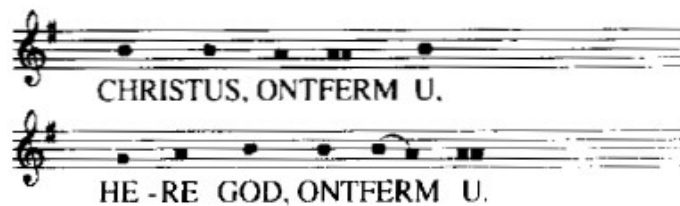
Kyriegebed

...en daarom bidden wij allen tezamen:

Vg.:

Gem.:

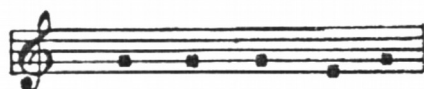

Gloria : *Lied 302: 1*

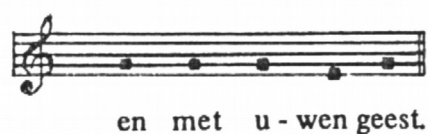
DIENST VAN HET WOORD

Groet

Vg.:

Gem.:

Zondagsgebe¹

Kinderpreek

---

¹ Dienstboek I, p.784.

+ een wandeling op het Hijkerveld: is het vogeltje dood? of slaapt het?

+ verhaal voorlezen uit Woord voor woord kinderbijbel. Nieuwe Testament, p48vv.

+ knutselplaat maken: huis & kamer van het dochtertje

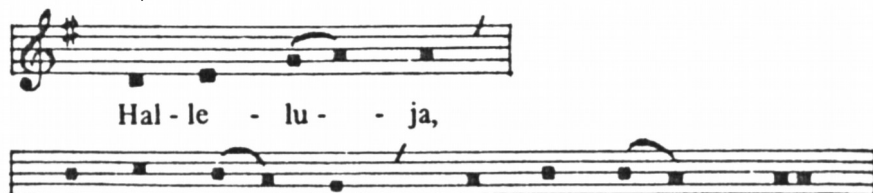
Lezing uit het Oude Testament : Jesaja 48,12-22²

Zingen : Lied 659

Lezing uit de Brieven : Kolossenzen 1,9-14³

Psalmwoord : Psalm 126,5-6⁴

Gem.:

Zondagslied : Lied 347

hal - le - lu - ja, hal - le - lu - ja.

Lezing uit het Evangelie : Matteüs 9,18-26⁵

² [Naardense bijbel](#) (2014) - iets bewerkt.

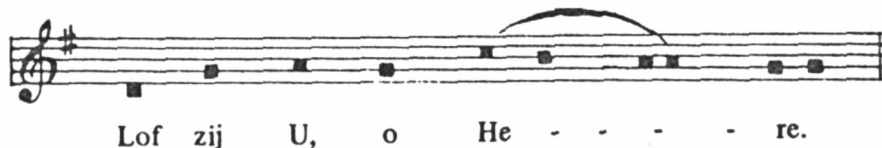
³ [Nieuwe bijbelvertaling](#) (2014).

⁴ [Nieuwe bijbelvertaling](#) (2014).

⁵ [Nieuwe bijbelvertaling](#) (2014). - bewerkt.

Acclamatie

Gem.:

Geloofsbelijdenis⁶

Ik geloof dat God bij mij is,
dat hij mij nooit alleen laat,
dat hij van mij houdt,
dat hij mijn Vader wil zijn.

Ik geloof dat Jezus bij mij is,
dat hij mij de weg wijst naar God,
dat hij mij vraagt te leven zoals hij,
dat hij mij vormt tot kind van zijn Vader.

Ik geloof dat de kracht van Gods Geest in mij is,
dat zij een vuur is in mijn leven,
dat zij mij bezielt tot liefde in de wereld,
dat zij in mij bidt tot God mijn Vader.

Preek

Hoe geven wij het leven door? Hoe kunnen we de generaties na ons een waardig leven bieden? Hoe ziet hun toekomst eruit? Daarover gaan de gedeelten die wij lezen.

Bij zulke vragen is onze reactie meestal meteen van materiële aard. Daar is niets fout mee, want het is toch ook waar wat Bertolt Brecht al in 1928 liet zingen: *erst kommt das Fressen, dann kommt die Moral.*⁷ We moeten gewoon zorgen dat er voor iedereen brood op de plank komt. Met beleg erop.

Maar als dat dan werkelijk alles is, blijft het wel plat. Dan zingen we weer mee met Hildegard Knef: *Wenn das alles ist... wenn das wirklich alles ist...*⁸ Want het echte leven is toch spiritueel van aard. Dat wil zeggen: daarin zit de basis die het materiële zin en inhoud geeft. Zonder brood kunnen we niet leven, maar we leven niet bij brood alleen.⁹

⁶ Een credo van Jan Simons (1996), iets bewerkt.

⁷ In de *Dreigroschenoper*, in de 'Ballade über die Frage: Wovon lebt der Mensch?':

*Ihr Herrn, die ihr uns lehrt, wie man brav leben
Und Sünd und Missetat vermeiden kann
Zuerst müßt ihr uns schon zu fressen geben
Dann könnt ihr reden: damit fängt es an.
Ihr, die ihr euren Wanst und unsere Bravheit liebt
Das Eine wisset ein für allemal:
Wie ihr es immer dreht und immer schiebt
Erst kommt das Fressen, dann kommt die Moral.
Erst muß es möglich sein, auch armen Leuten
Vom großen Brotlaib sich ihr Teil zu schneiden*

⁸ Ook een heel erg Duits lied uit 1973; zie het terug op [YouTube](#).

⁹ Matteüs 4,4 en Lukas 4,4, verwijzend naar Deuteronomium 8,3.

Het leven doorgeven, of het nu materieel is of spiritueel, gaat niet vanzelf. Jesaja's woorden laten dat zien:

*Was je maar opmerkzaam geweest
op mijn geboden,-
dan was je vrede nu als een rivier...*

En de profeet roept op tot actie:

*Trekt weg uit Babel, ontvlucht de Kasdiem
met jubelende stem...*

Het leven doorgeven lijkt niet zelden op het leven opnieuw moeten beginnen. En dat gaat niet vanzelf.

-

Markus vertelt twee verhalen van genezing. We kunnen het lezen als niet meer dan dat: Jezus geneest een vrouw en laat een meisje opstaan. Maar als we het daarbij laten, blijft het verhaal veraf staan, als iets dat ooit eens gebeurd is. Het verhaal heeft ons nog meer te vertellen. Het kan ons vandaag de weg wijzen.

Laten we daarom eerst een uitleg van het verhaal zoeken.

De structuur is als een sandwich: het begint met de dochter van een overste van de synagoge,¹⁰ dan verschuift het toneel naar de vloeiende vrouw, en het eindigt weer bij de dochter van die overste. Dat betekent dat deze twee genezingen, die van het meisje en die van de vrouw, alles met elkaar te maken hebben.

Het meisje kan niet verder leven. Haar leven zit fataal vast op een dood spoor. En haar vader is ten einde raad. Zijn vrome betrokkenheid bij de synagoge helpt hem niets verder. Hij ziet enkel duisternis. Zijn dochter is zijn toekomst, maar voor haar loopt het dood. *Tenzij...* tenzij deze rabbi Jezus uitredding brengt.

Ook de vrouw kan niet verder. Haar bloedverlies plaatst haar buiten de gemeenschap, want zij is daardoor onrein. Hoe ver dat gaat is niet helemaal duidelijk. Volgens sommige rabbijnen mag zij nergens meer aan meedoen, volgens andere is zij alleen uitgesloten van religieuze rituelen. In ieder geval kan zij nooit meevieren als er feest is. Zij is echt zo'n vrouw geworden die zichzelf altijd en overal compleet onzichtbaar weet te maken. Eigenlijk zou zij er helemaal niet moeten zijn. Wat voor leven houd je dan nog over?

En dat duurt al twaalf jaar. Dat getal twaalf suggereert dat het hele volk in eenzelfde impasse zit, alle twaalf stammen. De vrouw heeft ook geen naam. Dat betekent dat ze model staat voor iedereen. Matteüs lijkt te willen zeggen: het volk zit als geheel op een doodlopend spoor. En - laten we eerlijk zijn - zo'n situatie komt ons vandaag helemaal niet onbekend voor.

Hoe vindt de vrouw het spoor terug naar het ware leven? Ze pakt Jezus' kleed vast. Daarbij mogen we denken aan een gebedsmantel, een *talliet*. De kwasten daarvan komen zichtbaar onder de bovenkleding uit. De vrouw bidt, ze gelooft, ze wordt aangesproken en ze is genezen.

---

¹⁰ In de parallel-verhalen bij Markus en Lukas heet hij Jaïrus ('God verlicht'): [Markus 5,22-43](#); [Lukas 8,41-56](#).

Temidden van haar medische ellende hervindt ze haar spirituele bron.

Inmiddels wordt de dochter van de synagogeoverste bedolven onder misbaar. Ze wordt bijna doodgehuild. Ze mag eigenlijk niet meer leven. Hoe komt het arme kind ooit weg onder die doodzware last die ouderen haar opleggen?

Eigenlijk heel eenvoudig: ze *staat op*.¹¹ Matteüs wijst al vooruit naar het slot, daar waar alles om draait: dat de Heer leeft als de Opgestane. En hoe doe je dat, opstaan? Je *wordt wakker* – zo kun je hier ook vertalen, want Jezus zegt immers zelf dat het meisje slaapt? Ze laat zich uit de droom helpen door Jezus' woorden.

Maar als die vrouw dat al twaalf jaar niet kon, en met haar eigenlijk heel het volk niet, zou zo'n meisje het dan wel kunnen? Ja hoor, *want* ze is al *twaalf jaar*. Een kind gaat ons voor op de weg van het Koninkrijk. Zij is de nieuwe generatie en die generatie heeft zelf al deel aan het leven dat God geeft.

De vrouw wordt weer opgenomen in de gemeenschap, het meisje staat op, loopt en leeft weer. En voor we hier nu een louter spiritueel verhaal van maken, zegt Jezus: 'Geef haar wat te eten, ze heeft vast honger.' Ook als het spirituele eerst komt, is toch het dagelijkse brood net zo goed nodig.

-

Zo zouden we het verhaal kunnen uitleggen. Misschien vinden we het zelfs een mooie uitleg. Maar hoe gaan *wij* nu, vandaag, het leven doorgeven? Hoe scheppen wij toekomst voor onze kinderen en kleinkinderen?

Uiteraard is ons eerste antwoord weer materieel. We steggelen wat af over pensioenen, het belastingstelsel, de zorg, arbeidscontracten, uitkeringen enzovoort. We worstelen ermee. En dat zal allemaal ook wel nodig zijn.

Maar hoe vinden wij in spirituele zin een antwoord? Ik proef daarbij veel verlegenheid. Wat geloven we vandaag nog? Wat *durven* we nog geloven? We bedenken ook een hoop zijwegen en uitvluchten: '*als we maar...*', '*we moeten gewoon meer van dit...*' '*nee hoor, we moeten juist minder...*' '*we moeten de jonge generatie opnieuw weten te binden...*' Per saldo zijn het bijna altijd zijwegen en uitvluchten.

De vraag die de vrouw ons voorhoudt is deze: 'durven we nog bidden en geloven?' Bidden betekent niet onze vragen en wensen op God afvuren. Bidden betekent het oefenen van een levenshouding van openheid naar God. De verbeeldingskracht om Gods aanwezigheid te herkennen en de moed om door de ogen van God naar de wereld te kijken.

Als we dat durven – bidden en geloven – en dat gewoon oefenen, zullen we de afgoden herkennen – macht, kapitaal, zelfzucht – en de uitvluchten ontmaskeren. Dan opent de

---

¹¹ Het Griekse werkwoord ἐγειρομαι, *egeiromai*, betekent (1) 'opstaan', (2) 'wakker worden', (3) 'oorlog voeren tegen'. De werkwoordsvorm is een lijdende vorm en dat suggereert in de taal van de bijbel dat God er de hand in heeft (het zg. *passivum divinum*).

toekomst zich en kunnen we het ware leven doorgeven.

Dat lijkt misschien een hopeloze onderneming. Paulus mag wel zeggen dat hij voor ons bidt, we moeten het toch eerst maar zien, nietwaar? En toch kunnen we het: *leven zoals het past tegenover de Heer*, leven dat *goede vruchten* zal opleveren. Want we weten dat we zijn verlost van al die kwade machten van de dood.

Een meisje van twaalf kan het al. Ze komt net kijken, maar ze staat op, ze loopt, ze eet. Zo is ook onze jeugd op een eigen manier in staat een eigen weg te vinden. Waarschijnlijk wordt dat niet de weg die wij al voor hen in gedachten hadden. Maar ze kunnen het. Het ware leven *gaat* door.

Amen.

Zingen : Lied 179

DIENST VAN HET ANTWOORD

Collecte

Gebed over de gaven¹²

Voorbeden

Gebed des Heren

Onze Vader,
DIE IN DE HEMELN ZIJT,
UW NAAM WORDE GEHEILIGD,
UW RIJK KOME, UW WIL GESCHIEDE
GELIJK IN DE HEMEL ALZO OOK OP AARDE.
GEEF ONS HEDEN ONS DAGELIJKS BROOD
EN VERGEEF ONS ONZE SCHULDEN,
GELIJK OOK WIJ VERGEVEN ONZE SCHULDENAREN.
EN LEID ONS NIET IN VERZOEKING,
MAAR VERLOS ONS VAN HET KWADE.

Gem.:
Want U is het rijk en de kracht en de

heer-lijkheid in eeuwigheid. A - - - men.

Slotlied : Lied 416

Zegen

Gem.:
A - men, A - men, A - men.

¹² Dienstboek I, p.810 - iets bewerkt.